

Asia: VN/16561/2024

Toimenpiteitä lapsitoiveiden tukemiseksi ja syntyvyyden kohentamiseksi - työryhmän muistio

Palautteen antajan palaute

2.1 Vahvistetaan väestöpolitiikan ja syntyvyyden koordinaatiota sekä tietopohjaa

Kiitän lausuntopyynnöstä ja mahdollisuudesta kommentoida Väestöpoliittisen ohjelman valmistelutyöryhmän muistiota "Toimenpiteitä lapsitoiveiden tukemiseksi ja syntyvyyden kohentamiseksi". Väestöpoliittinen työryhmä on koonnut tähän muistioon lyhyen ja pitkän aikavälin toimenpiteitä, joilla tuettaisiin lapsitoiveiden toteutumista ja syntyvyyttä.

Kuten muistiossa todetaan, Suomessa syntyvän ikäluokan koko on pienentynyt noin kolmanneksella reilussa vuosikymmenessä. Tämä mukailee koko maailmassa tapahtunutta ja jatkossa tapahtuvaa huomattavaa hedelmällisyysluvun laskua. On selvää, että muutoksella on yhteiskunnallisia vaikutuksia, joihin on varauduttava. Samanaikaisesti on aktiivisesti toteutettava toimia, joilla voidaan tukea lasta toivovien perheellistymistä. Yhtä selkeää syytä syntyvyyden laskulle ei ole. Siksi syntyvyyttä tukevia keinoja tulee myös etsiä laajasti ja niiden vaikuttavuutta tulee tutkia ja seurata.

Väestöpolitiikan ja syntyvyyden koordinaation ja tietopohjan vahvistaminen Suomessa on erittäin kannatettavaa, esimerkiksi ehdotetun HELI-keskuksen/verkoston avulla. Väestöpolitiikka vaikuttaa laajasti kaikkien hallinnonalojen toimintaan ja siksi koordinoinnin tulisi olla poikkitieteellistä ja moniammatillista.

Useat muistiossa esitetyt toimenpiteet koskettavat joko suoraan tai välillisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoa, joten alan ammattilaisten rooli verkostossa on tärkeä. Terveydenhuollossa on usein ensilinjan näkymä lisääntymisterveyden ja hyvinvoinnin muutoksiin ja haasteisiin. Lisäksi toimenpide-ehdotusten toteutuminen edellyttää sujuvaa yhteistyötä ja hoitopolkujen ymmärtämistä/kehittämistä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä. Alan ammattilaisilla on jo nyt keskeinen rooli asiantuntijoiden koulutuksessa, tutkimuksessa ja uuden tutkimustiedon vaikuttavuuden ja eettisyyden arvioinnissa. Moniammatillisen työryhmän

päätöksenteon tueksi tarvitaan ajantasaista rekisteri- ja tilastotietoa ja asiantuntemusta THL:ltä ja Tilastokeskukselta.

Jotta ehdotetun HELI-keskuksen/verkoston on mahdollista antaa tietoon pohjautuvia suosituksia ja seurata toimenpiteiden vaikuttavuutta, sen toiminta olisi turvattava riittävän pitkäksi ajaksi, yli hallituskausien.

2.2 Kuullaan nuorten näkemyksiä ja vahvistetaan yhteiskunnallista ymmärrystä syntyvyyshoidoksesta ja lapsitoiveiden tukemisesta

Ehdotus on kannatettava. Jotta voidaan tunnistaa ja tutkia syntyvyyden laskuun liittyviä syitä, tulee erityisesti nuorten ja nuorten aikuisten näkökulma kuulla. Lisäksi nuorten/nuorten aikuisten tulee olla aktiivisesti osallisena toimenpiteiden ja suositusten suunnittelussa tai arvioinnissa.

3.1 Lisätään nuorten ja nuorten aikuisten hedelmällisyystietoisuutta

Ehdotus on kannatettava.

Tutkimusten mukaan hedelmällisyystietoisuudessa on puutteita. Iän, elämäntapojen ja hedelmällisyyden yhteyttä ei tunneta riittävän hyvin ja toisaalta käsitykset hedelmöityshoitojen mahdollisuuksista ovat osalla epärealistisia.

Ikä on tärkein yksittäinen tekijä alentuneen hedelmällisyyden taustalla ja se vaikuttaa vahvasti myös hedelmöityshoitojen onnistumiseen. Raskauteen ja synnytykseen liittyvät komplikaatiot lisääntyvät iän myötä. Huomiota olisi kiinnitettävä myös mm. lisääntyvään ylipainoon / lihavuuteen, joka on keskeinen lisääntymisterveyteen vaikuttava tekijä niin naisilla kuin miehilläkin. Suurinta huolta pitäisi kantaa ylipainoisista ja lihavista lapsista ja nuorista, jolloin tilanne on parhaiten ehkäistävissä.

3.2 Vahvistetaan hedelmällisyysneuvontaa ja -palveluita

Hedelmällisyysneuvonnan vahvistamisen osana hyvinvointialueiden toimintaa tulisi tehdä yhteistyössä alan toimijoiden kanssa. Se, miten ja minkälainen neuvonta saavuttaa nuoret aikuiset parhaiten, edellyttää vuoropuhelua nuorten ja nuorten aikuisten kanssa. Hyvinvointialueiden mahdollisuus kehittää lisääntymisterveydenpalveluja tulee turvata.

3.3 Hedelmöityshoidot

Ehdotus on kannatettava. Yleisellä tasolla väestöpoliittisen strategian tulisi pyrkiä siihen, että hedelmöityshoitojen tarve ei lisääntyisi esimerkiksi lapsitoiveen lykkääntymisen vuoksi. Hedelmöityshoitojen tulisi kuitenkin olla yhdenvertaisesti ja sosioekonomisesta asemasta riippumatta saatavilla niille, jotka hoitoja tarvitsevat, silti taloudellisesti kestävältä pohjalta. Hoitojen

kriteerien ja suositusten tulee perustua tutkimusnäyttöön. Psykososiaalisen tuen kehittämisen tulisi tapahtua yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa esimerkiksi lisääntymisterveys-/seksuaaliterveysneuvoissa. Tämä edellyttää riittävää resursointia.

Hedelmöityshoitojen kansallisten ja yhdenvertaisten suositusten säännöllinen ja lääketieteelliseen tutkimusnäyttöön perustuva päivittäminen tulee varmistaa. Kansalliset suositukset huomioivat myös hoitojen riski- ja kustannusnäkökohdat.

Sukusolujen luovuttajan motivaation tulee pohjautua auttamisen haluun ja luovuttamisella ei tule tavoitella taloudellista hyötyä. Koska haittakorvausta ei kuitenkaan ole korotettu vuoden 2007 jälkeen, on syytä arvioida korvauksen korottamisen mahdollisuus.

Hoitosuosituksissa ja lainsäädännön kehittämisessä keskeisimpänä asiana tulee edelleen olla syntyvän lapsen asema ja näkökulma. On myös huomioitava, että lahjasoluhoitojen yleistyessä lahjasolualkuisten lasten / nuorten aikuisten psykososiaalisen tuen tarpeet todennäköisesti kasvavat.

4.1 Tuetaan nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyttä

-

4.2 Tarjotaan suosituksia nuorten aikuisten ruutuajan määrään ja laatuun

-

4.3 Tarjotaan tukea nuorten aikuisten parisuhteisiin

-

5.1 Nostetaan koulutustasoa ja helpotetaan opiskelun ja vanhemmuuden yhtensovittamista

-

5.2 Vahvistetaan työllisyyttä sekä tasa-arvoa ja perheystävällisyyttä työelämässä

-

6.1 Vahvistetaan odottavien vanhempien, synnyttäneiden ja vauvaperheiden tukea

Psykososiaalisen tuen tarjoaminen sitä tarvitseville on tärkeää. Ehdotettu HELI-keskus/verkosto voisi toimia apuna toimenpide-ehdotuksen kansallisessa kehittämisessä ja sen vaikutusten arvioinnissa. Tutkimuksissa on tunnistettu synnytyskokemuksen ja synnytyspelon rooli lapsitoiveen lykkäämisessä. Keskeistä olisi tunnistaa yksilöllisesti ne synnyttäneet, keskenmenon kokeneet ja lapsiperheet, jotka tarvitsevat enemmän tukea ja mahdollistaa tukitoimet.

Tarvitaan lisää tutkimustietoa siitä, miten syntyvyyteen voidaan vaikuttaa synnytysvalmennuksen ja synnytyspelon hoidon avulla ja mitkä ovat interventioiden kustannukset ja vaikuttavuus.

6.2 Kehitetään vanhemmuuden ja arjessa jaksamisen tuen palveluita

-

7.1 Huolehditaan lapsiperheiden etuuksien riittävästä tasosta ja selvitetään taloudellisia kannustimia lapsensaannin aikaistamiseksi

-

7.2 Seurataan ja kehitetään perhevapaiden ja lastenhoidon tukien järjestelmää

-

8 Muut huomiot ja mahdolliset ehdotukset lapsitoiveiden tukemiseksi ja syntyvyyden kohentamiseksi

-

Savolainen-Peltonen Hanna
HUS - HUS Naistentaudit ja synnytykset, Lisääntymislääketieteen yksikkö